Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto
Asiantuntijakuuleminen 10.1.2023, Arja Lyytikäinen VRN
HE 280/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Valtion ravitsemusneuvottelukunta on MMM asettama toimielin, jonka asettaminen ja tehtävät on määritetty elintarvikelaissa (297/2021 31 §).

Tehtävät

- toimia väestön ravitsemuksen edistämisen asiantuntijaelimenä;
- laatia kansalliset ravitsemussuositukset;
- tehdä toimenpide-esityksiä ja aloitteita ravitsemuksen ja ruoka-järjestelmän parantamiseksi;
- antaa lausuntoja toimialaansa liittyen sekä
- seurata ja arvioida toimenpiteiden vaikutuksia ravitsemukseen, terveyteen ja ruokajärjestelmään.

Ravitsemussuositusten laatimisprosessi

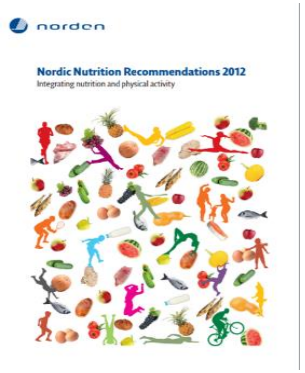



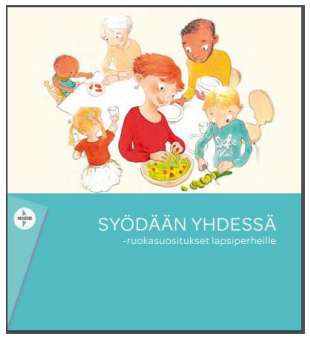

Pohjoismaiset ravitsemussuositukset – tieteellinen arviointiprosessi: tieteellinen näyttö ravinnon tarpeesta ja ravinnon ja terveyden välisistä yhteyksistä

NNR2012

↓

Terveyttä ruoasta – suomalaiset ravitsemussuositukset

Kansallinen arviointi: väestön ravitsemus, ravitsemus- ja terveydentila, ruokakulttuuri → ruokasuositukset väestölle

2014

↓

Kohde-/ikäryhmäkohtaiset ja erillissuositukset

7 suositusta: Lapsiperheiden ruokasuositus, varhaiskasvatuksen ruokailusuositus, kouluruokailusuositus, toisen asteen ja korkeakouluopiskelijoiden ruokailusuositus, ikääntyneiden ruokasuositus ja ravitsemushoitosuositus

2016

->

2022

Pohjoismaiset ravitsemussuositukset
Päivitystyö 2020 – 2023

→ **Uusi NNR2023**

Keskeisimmät juomia koskevat suositukset

- Vesi on paras janojuoma.
- Ruokajuomaksi suositellaan rasvatonta tai vähärasvaista maitoa tai piimää, vettä tai kivennäisvettä. Nestemäiset maitovalmisteet voi korvata kasviperäisillä täydennetyillä juomilla, kuten soija- tai kaurajuomilla.
- Runsaasti luontaista sokeria sisältäviä täysmehuja voi nauttia yhden lasillisen päivässä aterian yhteydessä.
- Sokeroituja juomia ei tule käyttää säännöllisesti.
    - Hammasterveyden kannalta happamia sokeroimattomia juomia ei tulisi käyttää säännöllisesti, sillä happamien juomien tiheään nauttimiseen liittyy hampaiden kiillevaurioiden vaara.
- Lisäksi on annettu säännöllistä ruokailurytmiä ja juomien nauttimistiheyttä koskevat suositukset

Valtion ravitsemus-neuvottelukunta

JUOMIEN ENERGIAPITOISUUS

Kiinnitä huomio annoskokoon ja käyttötiheyteen

	Energia/annos kcal*)
Punaviini, kuiva valkoviini ½ pulloa	265
Siideri, makea, lonkero alkoholia 4,7 til-% 5 dl	255
Mehujuoma, sokeroitu 5 dl	225
Irish coffee -kahvijuoma 2 dl	220
Olut III tölkki/pullo 5 dl	215
Virvoitusjuoma, sokeroitu 5 dl	185
Energiajuoma, sokeroitu 3,3 dl	165
Kaakao, sokeroitu, kevytmaito 2 dl	145
Cafe latte, täysmaito + 2 tl sokeria 2,2 dl	140
Olut III tölkki/pullo 3,3 dl	140
Appelsiinitäysmehu 3 dl	135
Täysmaito 2 dl	125
Kermalikööri 4 cl	120
Punaviini, kuiva valkoviini 16 cl	110
Cafe latte, makeuttamaton, täysmaito 2,2 dl	100
Cappuccino, täysmaito + 1 tl sokeria 1,7 dl	100
Virvoitusjuoma, sokeroitu 2,5 dl	95
Kevytmaito 2 dl	90
Väkevä alkoholijuoma 4 cl	90
Mehujuoma, sokeroitu 2 dl	90
Ykkösmaito 2 dl	85
Punaviini 12 cl	85
Ykköspiimä 2 dl	80
Siideri, kevyt 2,5 dl	70
Rasvaton maito 2 dl	70
Olut, alkoholiton tölkki/pullo 3,3 dl	60
Cafe latte, makeuttamaton, rasvaton maito 2,2 dl	55
Appelsiinitäysmehu 1 dl	45
Cappuccino, makeuttamaton, rasvaton maito 1,7 dl	40
Kahvi + 2 tl sokeria + 10 ml kahvikermaa 1,25 dl	40
Makuvesi (sis. fruktoosia ja happoja) 2,5 dl	30
Tee/kahvi + 1 tl sokeria 1,5 dl	15
Vesi, kivennäisvesi 2 dl	0
Makuvesi (vain aromeja, ei happoja), 2,5 dl	0
Virvoitusjuoma, light 2,5 dl	0
Energiajuoma, light 2,5 dl	0
Mehujuoma, light 2,5 dl	0
Kahvi, 1,25 dl	0
Tee 2 dl	0



*) Lähde: www.fineli.fi

Juomien happamuus

pH

7

4

2

Voit nauttia päivittäin

Maito
Piimä
Kaura-, soija- ja muut kasvijuomat
Maitopohjaiset juomat

Kahvi *

Vesi
- talousvesi
- maustamattomat pullovedet

Tee *
- vihreä
- musta
- valkoinen

Nauti vain aterian yhteydessä ja vain lasillinen päivässä, äläkä toistuvasti siemaillen

Maustetut pullovedet *

Mehut
- täysmehu
- tuoremehu
- pillimehu
- kotimehu
- nektarit
- smoothiet

Keinomakeutetut virvoitusjuomat

Sokeroidut virvoitusjuomat

Energiajuomat
Urheilujuomat

* Maustettujen ja aromatisoitujen juomien (myös alkoholijuomien) happamuus vaihtelee. Lisäksi juomien makeuttaminen sokerilla tai hunajalla altistaa hampaat bakteerien aiheuttamalle happohyökkäykselle.

Valtion ravitsemus-neuvottelukunta

Virvoitusjuomavero - tärkeä toimenpide ohjaamaan ravitsemuksellisesti parempiin juomavalintoihin

1. **Juomien sokeripitoisuus**
   - juomien kokonaissokeripitoisuus eli sekä luontainen että lisätty sokeri on huomioitu hyvin
   - verotuksellinen kohtelu samanlaista

2. **Veron porrastus – onko riittävä?**
   - veroeron kasvattaminen esitettyä suuremmaksi sokeripitoisuudeltaan erilaisissa juomissa tukisi todennäköisesti enemmän teollisuuden tuotekehitystä ja uusien tuotteiden markkinoille tuloa

   - porrastus 9, 16, 24, 32, 40 tai 48 senttiä litralta on vaatimaton tuottamaan riittävää paremman valinnan kannustinta kuluttajalle tai tuotekehitykseen teollisuudelle.

   - veron vaikutus korkeimman sokeripitoisuuden tuotteissa pakkauskoolla 0,33 l olisi vain noin 13 senttiä ja 0,5 litran tuotteessa noin 20 senttiä verrattuna matalimman veroluokan tuotteeseen.
   - tätä matalammilla väliportailla vaikutus häipyy lähes huomaamattomaksi tuoteperheiden sisäiseen hintavaihteluun.

   → **Suurin vaikutus syntyisi todennäköisesti, jos ylintä porrasta edelleen tuntuvasti nostettaisiin.**

3. **Verotuksen tuki ravitsemussuositusten mukaisille juomavalinnoille**

- suunniteltu veron porrasteisuus ei tue täysin ravitsemussuositusten mukaista juomien valintaa
    - vesi, kivennäisvedet ja muut makeuttamattomat juomat ovat ensisijaisia valintoja.
- esityksessä sokerittomien juomien vero laskisi vain 4 senttiä/litra ja olisi jatkossa 9 senttiä/litra
- suunta on hyvä, mutta ei täysin looginen porrasteisuus
- ko juomien veroluokka 0 toisi ravitsemussuositusten mukaisille juomille selvästi vahvemman aseman suositeltavimpina valintoina.

4. **Lainmuutoksen vaikuttavuuden seuranta**

- virvoitusjuomaveron vaikutusta kuluttajakäyttäytymiseen tulee seurata eri portailla olevien tuotteiden verokertymäseurannan lisäksi väestön ruoankäytön seurannalla.
- tutkimuskäyttöön tulisi saada sekä kaupan myyntitilastoja että ostokoridataa kuluttajien todellisista juomavalinnoista vaikuttavuusarviointia varten.

- Tarvitaan väestötason seurannan lisäksi seurantaa myös väestöryhmittäin ja etenkin lapsiperheissä ja nuorilla aikuisilla
  - kuluttajakäyttäytymisen muutokset ja ennakointi
  - pitempikestoisten vaikutusten arviointi
  - makumieltymysten muutokset ja niiden vaikutus juomavalintoihin
  - terveyttä tukevat ja mahdolliset epäedulliset kehityssuunnat.

5. Verotuksellisten keinojen laajentaminen tukemaan terveyttä ja kestävyyttä edistäviä valintoja

- kaupan oman datan perusteella on havaittu, että elintarvikkeiden hinnannousu on pienentänyt mm. hedelmien, juuresten ja vihannesten osuutta ostoskorissa.

- tilanteen seuranta on oleellisen tärkeää ruoankäyttöön liittyvien ravitsemus- ja terveysvaikutusten arvioimiseksi.

- verotuksellisiin keinoihin tulisi lisätä terveyttä edistävien tuoteryhmien arvonlisäveron alentaminen, erityisesti ns. kaupan hevi-tuoteryhmässä (ml. palkokasvit).

- terveyttä ja kestävää kehitystä edistävien ruokavalintojen tukeminen tulisi olla yhteiskunnallisesti yhteinen päämäärä ravitsemuksen ja terveyden eriarvoisuuden vähentämiseksi.